

אשרי האי"ש

**הליכות חיים והדרכות אור ועובדות קודש
על מעלת התורה ולומדיה ממרן גאון ישראל ופוסק הדור
הגה"ק החזון איש זיע"א רבי אברהם ישעיהו ב"ר שמריהו יוסף זצוקללה"ה
לרגל יומא דהילולא ט"ו חשוון | מלוקט מספרי 'מעשה איש'**

בנושא: ריחוק וקירוב תלמידים וילדים חלשים ומתרחקים, והמסתעף

"פעמים לקרב בשתי ידיים"

מלשון קדשו של מרן: "אחשוב ליותר נכון להתגלגל ולסבול ולקרב בכל מה שאפשר, וזה כל פרי של הישיבה לתת לפתאים ערמה ולתועים בינה, ואין מקום להאשים את השובבים, כי הלא עיר פרא אדם יולד, ועלינו להשתדל בזה בכל מחיר, ולפעמים ימין דוחה ושמאל מקרבת, ופעמים לקרב בשתי ידיים" (קוב"א ח"א סי' פ"א).

מרן החזון איש זיע"א בשיחה עם תלמידים

הניסיון אינו מכריע את השולחן ערוך

וכן אמרו בשם רבינו, שאסור להנהלת ישיבה לזלזל בשום בחור, כי לעולם איננו יודעים מהיכן יצמח הגדול הדור, אם מתפילה של אמא או מדמעה של סבתא... רבי יהושע יגל כותב בהקדמה לספרו "נתיבות יהושע", ששאל את רבינו בנוסח זה: "מספר תלמידים בעייתיים עלולים להתקלקל אם ארחיק אותם, אך אם נאפשר את המשך לימודם בישיבה, הם עלולים לקלקל אחרים? תשובתו היתה: זו בעיה חמורה של דיני נפשות!" בהמשך השיחה שאל אותי "כיצד נהגת עד עתה? וענית: מעטים הרחקתי, אבל הניסיון הוכיח שהיה מחזור שהתלמידים הקשים עזבו מעצמם. השאר סיימו בהצלחה מכל הבחינות. תוך כדי תשובותי הגיב החזון"א וקבע בהחלטיות: "הניסיון אינו מכריע את השו"ע". אסור להרחיק תלמיד. אינך חייב לרוץ אחריו, אבל אם דבק הוא במקום, אינך רשאי להרחיקו. עליך להקדיש כל כל כוחותיך לחנכו ולהשגיח על התנהגותו! אמרתי: איני יודע אם כוחותי יעמדו לי במשימה זו? והשיב: הקב"ה יתן לך כח!"

נתפס בגניבה אך אינו חייב מיתה...

נשאל רבינו: באחת הישיבות נתפס נער בגניבה, האם להוציאו מהישיבה? והשיב: האם אתה השואל דיברת לשון הרע מימך, ומשום כך הוציאו אותך? מה לנו לאו זה או לאו זה, ובוודאי אינו חייב מיתה עבור זה! (מהגרש"ז אולמן שליט"א).

הוצאת תלמידים - דיני נפשות

מעין זה אמר פעם כשנשאל על הוצאת תלמידה מבית-הספר: לדיני נפשות צריך בית-דין של כ"ג! ובמקרים שאע"פ כן לא חייב להחזיק את התלמידה, הוסיף, יש לדאוג לסידור אחר עבורה, ולא להוציאה לרחוב. פעם התבטא: האידנא, בגלל השפעת הרחוב, הכל יתומות בחיי האב, ואין משליכין יתומות החוצה! (מפי רא"י וולף זצ"ל).

דומה לזריקת חולה אנוש מבית החולים

מספר הג"ר אריה וינברג שליט"א: יום אחד באתי אל החזון איש, ואמר לי מיוזמתו דברים שבזמנו לא הבנתים כל כך, וגם לא הבנתי בשל מה אמר זאת לי.

היה בחור בישיבה פלונית שהנהלת הישיבה החליטה לסלקו מהישיבה. אני למדתי בישיבה ההיא, והחזון איש החל לומר לי: זורקים בחור מהישיבה, מה יש? הוא אינו מתאים!... הרי הדבר דומה לזריקת חולה קשה מ'בית החולים', להיכן ילכו החולים אם לא לבית החולים?! לאן ילך בחור שאינו מתאים, אם לא לישיבה?! החזון איש המשיך והוסיף: הם חושבים רק שה"עסק" ילך, היחיד לא אכפת להם... [מוסיף בעל המעשה: בזכות דברים נחרצים אלו שנאמרו בשעתם, הרבה נפשות זכינו להציל במשך השנים].

(חלק ד' עמוד מז)

"תקבע איתו לימוד חברותא"

סיפר רש"צ קובלסקי: החזון"א הכריע פעם על תלמיד שיש להוציאו מן הישיבה, שעם גודל הרחמנות עליו, הכריע טובת רבים את הכף, אך תנאי התנה: אני מתנה את הוצאתו של הבחור מהישיבה בכך שתקרב אותו. "תקבע אותו לימוד בחברותא. תתחיל ללמוד אתה עתה, ולאח מכן יודיעו לו על הוצאתו מהישיבה, ואתה תמשיך ללמוד עמו גם לאחר מכן. כך יקל עליו לספוג את הלם ההוצאה, כך ישאר במסגרת לימוד, עד שימצא ישיבה חדשה". וסיים הרב קובלסקי: כיום, אותו בחור ת"ח עצום, מגדולי התורה

למשכם בעבותות אהבה

בנו של צורבא מרבנן החל מתדרדר ברוחניות בצורה משמעותית, ושאל למרן בעל "קהילות יעקב" זצ"ל כיצד להתנהג עמו. והשיב לו: צריך לקרב את הבן ולא לרחק, לא בדרך קשה. וכך אמר החזו"א שיש להתנהג. כשהולכים בדרך קשה - מאבדים לגמרי. ודאי שיש צורך להראות לו כי דרכו לא טובה, אלא שתראה לו שאינך כועס עליו אלא על הדרך, על הנהגתו הלא טובה!

ומכאן תצא קריאה קדושה למנהלי הישיבות והסמינרים:

הביטו אל צור חוצבתכם. האם לא סטינו קצת מהמסלול הברור שהשאיר לנו אותו צדיק וקדוש, מחולל ממלכת התורה לאחר השואה?! האם הולכים אנו בדרכו כפי שהוא מתוארת בפי תלמידיו או שאנו לא מוכנים לקבל את האמת גם לאחר שגאון האמת אמרה.

מורי ורבותי, זו לא חכמה! זה לא משחק ילדים! החזון איש אמר שצריכים לזריקת בחור או בחורה בית דין של כ"ג. בימינו אנו רואים עד כמה הרחיקו עינינו ראות. האם נוכל לומר שידינו לא שפכו את הדם וגרמו את תופעת הנשירה המתרחבת. כל זריקה נוספת של בחור או בחורה היא בדרך כלל עוד עלה נושר ומסכן לרשימה אשר רק מתארכת.

מכובדיי היקרים, לא באתי אלא לעורר את

הלבבות, ולשפוך צקון שיח לפני אבינו שבשמים שיערה רוח טהרה על המנהלים והמנהלות שידעו לא לשחק בנשמות, ולהיות זהיר עם כל נפש ישראל כי היא באמת עולם מלא.

המעוררים

המשך בעמוד הבא

הייתי מוסר בשבתות שיעור בביכ"ס שכונתי לפני צעירים מאנשי המזרחי. בליל שבת מסרתי בפניהם שיעור בענייני אמונה והשקפה, ובשבת בצהריים למדתי עמם פרק "אלו מציאות". נגש אלי יהודי בטענה: כיצד אתה יכול ללמד, הרי אחר כך הולכים הם למועדון שיש שם תערוכות בנים ובנות, ואסור ללמד לתלמיד שאינו הגון? בכל זאת המשכתי למסור את השיעורים, אך מאחר והיהודי בא אלי עוד מספר פעמים בטענה הנ"ל, הלכתי והצגתי את השאלה לפני החזו"א. והשיב שיכול אני להמשיך.

שאלתי: מה עם הטענה של 'תלמיד שאינו הגון'? והשיב "דאס מיינט נישט היינט!" [אין הכונה לימינו]. והסביר: פעם עניין לימוד התורה היה קבוע אצל הציבור כולו. הרב מסר שיעורים בבית הכנסת וכולם הרגישו שצריכים להשתתף בהם. ברם היו גם אנשים בעלי אופי מושחת, שבאמת לא רצו להשתתף בלימודים, אלא שנאלצו לא לפרוש הציבור, בגלל לחצם של בני הקהילה. הם הם אותם התלמידים שאינם הגונים שאסור ללמדם תורה. אבל הצעירים האלו שבאים מעצמם ורוצים בכנות ללמוד

הביטו אל צור חוצבתכם

תורה, אף שעדיין אינם מקיימים, לצערנו, את כל מצוות התורה, אין עליהם השם של תלמיד שאינו הגון, ומותר וראוי ללמדם תורה!

הוסיף רבינו ואמר: אבל תשתדל ללמדם גם ענייני יראת שמים. אמרתי שאכן בלילות שבת לומד אני עמם ענייני אמונה והשקפה. ואמר: טוב מאוד, תמשיך.

(חלק ב' עמוד מח)

בדורנו ותמיד שפוגש אותי אומר לי: לולי קרבת אותי אז, מי יודע אם הייתי נשאר יהודי... (אנא עבדא).

מן השמים ירחמו שילכו מעצמם

וכך השיב למורה אחת ששאלה אותו אם להרחיק ילדה מפריעה ומקולקלת: אם היא תקלקל ילדה אחרת צריך להרחיקה, ואם לא - אסור להרחיקה". ומעיד הגרש"ז אולמן שליט"א: אמר מרן ז"ל בקשר לזריקת בחורים מישיבה "אינני יכול לפסוק כי זהו דיני נפשות", והוסיף: "אמרו בישיבה פלונית שמקלקל אני להם את הישיבה על ידי כך, וכי מה אעשה אינני יכול לפסוק, ומן השמים ירחמו שילכו מעצמם!" (חלק א עמוד סח)

ישיבה - בית חולים לתלמידים

שמענו מהגה"צ רבי שלמה וולבה שליט"א: בחור מהישיבה ד"באר יעקב" בא להתלונן בפני רבינו, שחפצו רב לעלות לשיעור גבוה יותר, והישיבה אינה מאפשרת לו. קרא לי רבינו, פתח ושאל: מה היה אם היה זה בנכם, האם גם אז לא הייתם מאפשרים לו זאת? השבתי: בוודאי, בשום אופן לא הייתי נותן דבר כזה. ואז אמר לי: ישיבה זה "בית חולים" לתלמידים, ובבית חולים צריך לישא וליתן ("האנדלען") עם החולה...!

מאה משגיחים על בחור אחד!

אמר בחיור: מה זה משגיח אחד על מאה בחורים? צריך מאה משגיחים על בחור אחד! והוסיף: לפחות שיהיה משגיח אחד על בחור אחד, כאשר ה' סידר יצר טוב כנגד יצר הרע...

(חלק ג עמוד יט)

אין לנו היום לשכת הגזית

שח בפנינו הר"ר יצחק זילברשטיין שליט"א, ביום רביעי האחרון לחיי רבינו, נכנסנו הרב וולף ז"ל ואני אבלחט"א לשאול על תלמידה

שהתנהגה שלא כראוי, והחליטו לשלחה מן הסמינר. הגיב רבינו ואמר ואמר: "אין לנו היום לשכת הגזית. זוהי שאלה של דיני נפשות!" על סמך פסק זה, החלטנו שלא לשלחה, וכיום היא 'מחנכת' בעיר פלונית...

(חלק ב' עמוד לב)

ללמד תלמיד שאינו הגון בימינו

מספר אחד מגדולי הת"ח שליט"א: בצעירותי